

ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂ. ಅಕಬರ ಅಲಿ

ಶ್ರೀಮತಿ ಅನುರಾಧಾ ಅಶೋಕ ಕಂಚಿ

ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿ
ಮಹಾವೀರ ಪಿ. ಮಿರ್ಜಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ
ನೆಹರು ನಗರ, ಬೆಳಗಾವಿ.

anuradhakanchi10@gmail.com

Article Link: <https://aksharasurya.com/2023/05/anuradha-ashoka-kanchi/>

ತಿರುಳು:

ಎಂ. ಅಕಬರ ಅಲಿ, ಸಮಾಜದ ಅಂಕು-ಡೊಂಕುಗಳನ್ನು ಸಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಮಾಜ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕ ಪೋಷಕಗಳಾಗಿವೆ. ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶಾಬ್ದಿಕ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಬಗೆಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ, ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳದೆ ಸಂಕೇತ, ಪ್ರತಿಮೆ ಪ್ರತೀಕಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಳುವ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯನ್ನು, ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕಡೆದಿಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಪ್ರಧಾನ ಕಾಳಜಿಯನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಲಿ ಭಾವೋದ್ದೇಶವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತಿ:

ಎಂ. ಅಕಬರ ಅಲಿಯವರ ಮೊದಲ ಸಂಕಲನ ಸಿಂಧು 1951ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 38 ಅಷ್ಟಷಟ್ಪದಿಗಳಿವೆ. ಸಾನೆಟ್ಟಿನ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು, ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು, ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಈ ರಚನೆಗಳು ಕವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಆತನ ದಿಕ್ಕುದೆಸೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಟ್ಟಿರುವುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಕವಿಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಕವಿತೆಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಕವಿತೆಗಳ ಮೂಲ ಸೆಲೆಗಳೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ಸ್ವತಂತ್ರೋತ್ತರದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ದುರವಸ್ಥೆಗಳ ವಿಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ ಕವಿಯ ವೈಚಾರಿಕ ನಿಲುವಿಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕವಿತೆಗಳು ಪುರಾವೆಯಾಗಿವೆ. ಆದರ್ಶ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಗಳೆರಡನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಕವಿ 'ಬಿಡುಗಡೆ'ಯನ್ನು ಕಾಣುವುದು ಹೀಗೆ:

ಬುವಿಯ ಮೇಲವತರಿಸಿದಂದಿನಿಂದಿಗೂ
 ಈ ಇವಳಿಗೆ ಜೋತಿಹೆ;
 ಆ ಅವಳಿಗೆ ಸೋತಿಹೆ.
 ಮನೆಯ ತುಂಬಿಹೇಳಿಕೆ-ಇರುವಂತಿಹ ಅಂದ
 ಮನದಿ ಬಿಂಬಿಪಳಾಕೆ-ಮಂದಾರದ ಗಂಧ!
 ಈ ಅಂದ-ಗಂಧಗಳ ಮುಡಿದು ನಾನಾಗಿರುವೆ ರಸಿಕಭೋಗಿ!
 ಪರಮಯೋಗಿ!
 ಈ ಜಗನ್ನಾಟಕದ ಆದಿಮೋಹಿನಿ ಪ್ರಕೃತಿ ತಾನೊಬ್ಬಳೆ!
 ತೊಡೆಯನಾಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಗೌರವದ ಗೌರಿ,
 ತಲೆಯಲೋಲಾಡುತಿಹ ಗಂಗೆ-ಸುಮನೋಹರಿ;
 ಈ ಎರಡು ಸೆಳೆ,
 ಆ ಅವಳವೇ ಚಿತ್ರಳೆ!
 ನಾನೋ, ಪರಮಪುರುಷನದೊಂದು ಚೇತನ!
 ಬಾಳ-ಬದುಕಿನ ಕೇತನ!

ಗಾಂಧಿಯುಗದ ಆದರ್ಶ, ಕನಸುಗಳೆಲ್ಲ ಭಗ್ನವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ
 ನಗ್ನತೆಯನ್ನು ಕವಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದದ್ದೇನೋ ನಿಜ.
 ಆದರದ್ದು ತಲೆಹೋಕ ಶೋಷಕ ವರ್ಗಕ್ಕೆ, ಭೋಗಿಗಳಿಗೆ, ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ
 ಕವಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು, ತೀವ್ರ ವ್ಯಗ್ರತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.
 ದುಡಿಯುವವರ ಕೊರಳಿಗೆ ಉರುಳಾಗಿರುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ 'ನಿರ್ನಿಮಿಷ ಸಂಕಟಂ'
 ಎಂದು ಪರಿತಪಿಸುವ ಕವಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಷ್ಟೆ ಅನುಭವವನ್ನು ದಾಖಲಿಸದೆ;
 ಸಮುದಾಯದ ನಡುವೆ ಒಡ್ಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಗಮನ ಸೇಳೆಯುತ್ತಾರೆ.
 ಜಾತಿ, ಮತ್ತು ಭಾಷೆ, ಪಂತ-ಪಂಗಡಗಳ ಅಸಡ್ಡಾಳತನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವ
 ಮನೋಧರ್ಮ ಈ ಸಂಕಲನದ ಹಲವು ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತವಾಗಿವೆ.
 'ಅಭಿಮಾನದ' ಮುಖವಾಡದೊಳಗೆ ಹುದುಗಿರುವ ಅಪಾಯವನ್ನು ಬಹಳ
 ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿನಿರ್ಮಿತ ಬಿರುಕುಗಳನ್ನು, ಸಂಕುಚಿತಗಳನ್ನು
 ಮುಚ್ಚುವುದರ ಮೀರುವುದರ ಆಶಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾನವತಾವಾದವನ್ನು ಒತ್ತಿ
 ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಅಲಿಯವರು ಯಾವ ಮುಲಾಜನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಶ್ವಶಾಂತಿ,
 ಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವ ಮಹಾತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ
 ಆತಂಕಗಳಿಗೆ 'ಕಿಚ್ಚಿಡಲು' ಕರೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಜಾತೀಯತೆಯ ವಿಷವರ್ತುಲ ಕಲೆ,

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನಡುವೆ ಕಾರಬಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು; ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಮೈಸೂರು, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಹುಟ್ಟಿ ಶುದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಹಾದಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಕವಿ:

ಬಂದ ಭಾರತಹುಣ್ಣಿವೆ ಸಂದು ಹಳೆಮಾತಾಯ್ತು;
 ದಿನಬೆಳಗು ನಮಗಿಂದು ಹೋಳಿಹುಣ್ಣಿಮೆ!
 ಬೆಟ್ಟ-ಕೋಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಡು-ಬೆಳಕಾಡಿದರು
 ಇದ್ದಂತೆ ಇವೆ ನಾಡ ಕೊಳ್ಳ-ಕಣಿವೆ!
 ಇಂದೂ ಹುಲಿ-ತೋಳ-ನರಿ-ನಾಯ್ಕಳದೆ ಹಾರಾಟ;
 ಕೊಳೆ-ಚರಂಡಿಯ ಕೆಸರು ತೂರುವಾಟ!
 ಬಾಲಕಂಟದ ಡಬ್ಬಿ ಕಾಲ್ತೊಡರಿ ಡಬಡಬಿಸೆ
 ಬಡಪಾಯಿ ಕತೆಗಳ ತಿಣುಕುವಾಟ!
 ಕೀವು ಸೋರುವ ಮೈಯು, ಕಾವು ಆರಿಹ ಮನವು
 ಕುರುಡೆ ಬೆಳಕಾಗಿರುವ ಮಂಕುಗಣ್ಣು!
 ಸುತ್ತವರಿದಿಹ ಹವೆಯೊ ಹಳೆಹಗೆಯ ಕೊಳೆನಾತ;
 ಲೋಕದಲಿ ಇವನೊಬ್ಬ ಬೆದರೆ ಎನ್ನು!
 ಯುಗಯುಗದ ಬೇವಿನಾ ಕಹಿ ಕಷಾಯವ ಕುಡಿದು
 ಇವಗಂತು ಸಾಕುಸಾಗಿರುವುದು.
 ಬದುಕಿಗಿಂತಲು ಸಾವೆ ಮೇಲೆಂಬ ಭಾವನೆಯು
 ಗಂಡುತನವನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂಡಿರುವುದು.

ಎಂದು ಕಟುವಾಗಿ ಕಂಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ನವೋದಯದ ಈ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳ ಖಾಡಾಖಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಇತರ ಕವಿಗಳು ನಲುಗಿ ಹೋಗಿರುವುದಂತೂ ನಿಜ. ಅಲಿಯವರ ಇಂಥ ಮಾತುಗಳು ಹಿಂದೆ ಕೇವಲ ಆದರ್ಶವೊಂದೇ ಇದೆ ಎಂದು ಸಾರಾಸಗಟಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದ ಕವಿಗಳ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೋವು ಸಹ ಹುದುಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿವಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕ್ಷುದ್ರತನ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದರ 'ನಿಮ್ಮೊಡನಿದ್ದೂ ನಿಮ್ಮಂತಾಗಲಿ' ಎಂಬ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

'ಈ ಪಂಥ ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಪೀಳಿಗೆಯೊ ಹಾಳ್ ಹೊಕು' ಎಂದು ಕವಿ

ಕುಪಿತವಾಗಿ ನುಡಿದರೂ, ಇವತ್ತಿಗೂ ಸಹ 'ದಿನನಿತ್ಯ ಪ್ರತಿ ಸಮಾಜವು ತನ್ನ ಕವಿಗಳನ್ನೇ ಹೊತ್ತು ಹುಚ್ಚುಚ್ಚಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವುದು'ನ್ನೆ ಕಾಣಲಿಕ್ಕೇನೂ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲ. ಮತ ಧರ್ಮಗಳ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಪಾರಾಗಲಾರದಷ್ಟು ಮೌಢ್ಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ವಲಯದಲ್ಲೂ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ನಡೆಸಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದುರಂತವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿ ದಂತ ಗೋಪುರದ ಕಾಮಗಾರಿಯಲ್ಲ ಅಥವಾ ಆಗಬಾರದು ಎಂಬುದು ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೇ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಮಾತು. ಪ್ರಗತಿಶೀಲದಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಬೇರೆ ವಿಚಾರ. ಆದರೆ ಈ ಕವಿ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿಯ ಯಾವ ವರ್ಗವನ್ನು, ವಸ್ತುವನ್ನು, ವಿದ್ಯಾನುಭವವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಆಗಲೇ ಖಚಿತವಾಗಿ ಕಂಡು ಕೊಂಡಿದ್ದರೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು:

ಮೊದಲ ಸಂಕಲನದಲ್ಲೆ ಗಾಢ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅಲಿಯವರು ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ತನ್ನ ಕಾಲದ ಪರಿಸರದ ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹೊಳಹುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ಮೊದಲ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿರಬಹುದಾದ ಆವೇಶ, ಅನುಭವವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾವ್ಯವನ್ನಾಗಿಸಿ ಬಿಡುವ ಉಮೇದಿ. ಅದರಿಂದಾಗಿಯೆ ತುಸು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ದಾಳಿಯಿಟ್ಟು ಆದರ್ಶಪ್ರಿಯತೆ-ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಮಿತಿ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಾತುಗಳು ಕಲೆಯಾಗದೆ ಸಡಿಲುಗೊಂಡಿವೆ. ಪ್ರಗತಿಶೀಲರ ಪ್ರಭಾವ ಅಥವಾ ಪ್ರಗತಿಪರ ಧೋರಣೆಯೇ ಈ ಇಂತಹ 'ಮಿತಿ'ಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಲೂ ಬಹುದು. ಇವರು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಆಯ್ದುಕೊಂಡ 'ರೂಪ'ವೂ ಸಹ ಸಹಜ ಕಾವ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೇರಿದೆ. ಹಾಗಾದ್ದರಿಂದಲೇ 'ಸಂತಾಪ-ಸಂಕ್ಷೇಪ ಸಂಕ್ಷೋಭ'ಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ ಮೂಗು ಪಡೆದಿವೆ. ಭಾಷೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಉಸಿರು ಬಿಗಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಅನಿಸಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿಯೇ ಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ತವಕ ಧಾಳಾಗಿ ಎದ್ದು ಕಂಡರೂ ತನ್ನ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವೈಪರೀತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಿಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಶೀಲತೆ ಬಂದದ್ದು ತೀರ ಅಪರೂಪ. ಕತೆ, ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಹರಿದ ಆ ಅಂಶ ಕವಿತೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದ್ದು 'ವಿಷಸಿಂಧು' ವಿನಲ್ಲಿ ಎನ್ನುವುದು ಕೂಡ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರದ ನವಚೇತನ (1961), ಸುಮನ

ಸೌರಭ (1965), ಮತ್ತು ಗಂಧಕೇಶವರ (1972) ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಿಯವರ ಅನುಭವದ ಕ್ಷಿತಿಜ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ. ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಜತೆಗೆ ಆಳವನ್ನೂ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲಿನ ಹಿಡಿತದೊಂದಿಗೆ ಮಾತಿನ ಸಹಜ ಕಸುವನ್ನು ಅದರಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯತೆಯೊಡನೆ ವ್ಯಂಜಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಹೇಳುವುದನ್ನು ನೇರವಾಗಿ, ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳದೆ ಸಂಕೇತ, ಪ್ರತಿಮೆ ಪ್ರತೀಕಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಳುವ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯನ್ನು, ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕಡೆದಿಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಪ್ರಧಾನ ಕಾಳಜಿಯನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಅಲಿ ಭಾವೈದ್ಯದ್ವೇಶವನ್ನು ಹೀಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ:

ಸುತ್ತು ಹಸುರಿನ ಹಸರು, ಮೇಲೆ ಮೇಘದ ವಿಸರ ;
 ಮುದಗೊಂಡು ನೀ ಕುಣಿವೆ ದಿವ್ಯಯಕ್ಷಿ ;
 ಶಾರದಾಂಬೆಯ ಮನೋಹಾರಿ ರಸಲಹರಿಯೆನೆ
 ಗರಿ-ಗರಿಯಲರಳುವದು ಚಿನ್ನಯಾಕ್ಷಿ !
 ವಿಷಸರ್ಪ ಚೆಂಡಾಡಿ, ದರ್ಪಧ್ವಂಸವ ಮಾಡಿ
 ಕಾಲಕೂಟವ ಕುಡಿವ ನೀಲಕಂಠ
 ದಾನವರ ಸಂಹಾರಕಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ದೇವ
 ಕಾರ್ತಿಕೇಯಗೆ ನೀನೆ ವೀರಬಂಟ !
 ಅರಳಿದೆಯೋ ನೀ ನಿಖಿಲ ವಿಶ್ವ ಜೈತ್ಯಾಕ್ಷಿ !
 ಕೆರಳಿದೆಯೋ ನೀ ಪ್ರಳಯಕಾರಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ !
 ಭವ್ಯ ಭಾರತವರ್ಷದಾರ್ಷಮನ ರಕ್ಷಿ !
 ನವ್ಯ ಭಾರತದಾತ್ಮ ದಿವ್ಯ ಚೇತನ ಸಾಕ್ಷಿ !

ಎಂಬ ಭರವಸೆಯನ್ನು, ಆಶಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಲಿಯವರಿಗೆ ತನ್ನ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಕೃತಿಯ ಬಗೆಗೆ, ಅಸಮಾನತೆ ಅನಿಷ್ಠಗಳ ಬಗೆಗೆ ತೀವ್ರವಾದ ಸಿಟ್ಟು ಇದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂತಾಪವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹರಿತ ವಿಡಂಬನೆಯನ್ನೂ ಸಹ ಪ್ರತಿಮೆ, ಪ್ರತೀಕಗಳ ಮೂಲಕ ಮಂಡಿಸುವ ಚಾಕ ಚಕತ್ಯೆ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅವರ 'ಸೌಜನ್ಯ' ಎಂದಷ್ಟೇ ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೀಗೆ ಧ್ವನಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳಲೇ ಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಕೂಡ ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗಲೂ ಇದು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಶಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ

ಹಾಗಿಲ್ಲ. ರಷ್ಯ, ಭಗವಾನ್, ಕಲಬುರ್ಗಿ ಮೊದಲಾದವರ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವ ಮೂಲಭೂತವಾದದ ಶಕ್ತಿ ಅಂದು ಸರಳ ಸಜ್ಜನಿಕೆಯ ಸಿಟ್ಟನ್ನೂ, ಸಂತಾಪವನ್ನೂ 'ಸೌಜನ್ಯ'ದ ಒಳಗೆ ತೂರಿಸಿ ಬಿಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದೇನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕವಿತೆಗೆ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು, ಧ್ವನಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿರುವುದೂ ನಿಜ.

ಪ್ರದೇಶ ಇಬ್ಭಾಗವಾಗಿ ಕೋಮುಭಾವನೆ ಉದ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿರುಕುಬಿಟ್ಟು ಜನ ಜನಗಳ ನಡುವೆ ದ್ವೇಷ ಹೊಗೆಯಾಡುವುದನ್ನು ಕಂಡ ಈ ದೇಶದ ವಾಸ್ತವ ನನ್ನ 'ಅವಳಿ-ಜವಳಿ'ಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕ ದುಸ್ಥಿತಿಯ ನಡುವೆಯೂ 'ದ್ವೇಷ'ವನ್ನು ಹಸಿ ಹಸಿಯಾಗೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಮತೀಯ ಮೌಢ್ಯಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಂಧಕಾರದ ಅಂಧಕಾಸುರನ ಸಂಹರಣ-
 ಕೆಂದೆ ಲೋಕದಲಾಯಿತದ್ಭುತದ ಅವತರಣ ;
 ಚಿಕ್ಕೆ, ಚಂದ್ರಮ ಸೂರ್ಯ ಆರೃತೇಜೋಕಿರಣ,
 ಲಾಂದ್ರ, ವಿದ್ಯುದ್ವಿಪ ನವ್ಯ ಜ್ಯೋತಿಸ್ಪರಣ !
 ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತಿವೆ ಚಿಕ್ಕೆ-ಚಂದ್ರಮ ಸದಾಕಾಲ ;
 ಕೈತೊಳೆದು ಬೆಂಬತ್ತಿದಂಥ ರವಿಯೂ ವಿಫಲ !
 ಎಂಥ ದೀಪದ ಕುಡಿಯು ಒದ್ದಾಡಿದರು ಕೂಡ,
 ಅಡಿಯಲ್ಲೊ ಮುಡಿಯಲ್ಲೊ ಕತ್ತಲಿಡಿದಿದೆ ನೋಡ !
 ಅಂತು ಕತ್ತಲೆಗೆ ಕೊನೆಗಾಲವೆಂಬುದೆ ಇಲ್ಲ ;
 ಅದನುಳಿದ ಬೆಳಕಿಗೂ ಬೆಳ್ಳಿ ಕಳೆ-ಸೆಳೆ ಸಲ್ಲ.
 ಭೋಗಿಯಾಲಿಂಗನದ ಭಾವೈಕ್ಯ-ಜೀವೈಕ್ಯ-
 ದಲೆ ಏನೂ ಬೆಳಕು-ಕತ್ತಲ ಜೀವ ಸಾರ್ಥಕೈ !

ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಪರ ನಿಲುವಿನ ಅಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮನೋಧರ್ಮದ ವೈಪರೀತ್ಯವನ್ನು ವಿಡಂಬಿಸಲು ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮತೀಯವಾದಿಗಳನ್ನು 'ಕಪಿ'ಗಳೆಂದೂ; ಅವರ ವರ್ತನೆಯನ್ನು 'ಕಿರುಚಾಟ'ವೆಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. 1966-67 ರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಬರ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಜನಜೀವನವನ್ನೇ ತಲ್ಲಣಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಆ ಭೀಕರ ಬರದ ಬವಣೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಡುತ್ತ ಕವಿ ತನ್ನ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ ದಾಖಲಿಸುವುದು

‘ಬಂದೆಯಾ ಬಾ ವಿಶ್ವಾಸು’ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ

‘ತೆರೆದೂ ತೆರೆದಿರದ, ಮುಚ್ಚಿಯೂ ಮುಚ್ಚಿರದ

ಅರೆಮರೆವು ಮಾಡುವ ಮಾಟ

ಕಾಮಧೇನುವುನ ಕೆಚ್ಚಲೇ ಥೇಟ’

ಕವಿತೆ ಪಾರದರ್ಶಕ ಗುಣ ಹೊಂದಿರಬೇಕು; ಸಂಕೇತ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯಲ್ಲಿ, ಕ್ಲಿಷ್ಟತೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಬಾರದು ಮತ್ತು ಬಯಸಿದ್ದನ್ನು ನೀಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪಡೆದಿರಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಲುವು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲಿಯವರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರತಿಮೆ, ಸಂಕೇತ-ರೂಪಕಗಳು ಸರಳವಾಗಿಿದ್ದೂ ತೀವ್ರಾನುಪಟವನ್ನು ಪಡಿಮೂಡಿಸಬಲ್ಲವುಗಳಾಗಿವೆ. ದುರೂಹ್ಯತೆ, ಅಸ್ವಪ್ಪತೆ, ಅಸಮಗ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಪರ ಧೋರಣೆಯ, ನವೀನತೆಯನ್ನೇ ಪ್ರಮುಖ ಕಾಳಜಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಅಲಿಯವರ ‘ದುಡಿಮೆಗಾರರು’ ಕವಿತೆ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ.

“ನಾನಿಹೆನ್ನೆ ಕಬ್ಬಿಗ

ಕುಂಬಾರರ, ಕಂಬಾರರ, ಬಡಿಗ, ಕೂಲಿಕಾರರ

ಗಿರಣಿ ಕಾಮಗಾರರ / ಸರ್ವ ದುಡಿಮೆಗಾರರ

ನಾನಿಹೆನ್ನೆ ಕಬ್ಬಿಗ,

ನಾ ಹಾಡುವೆ ಓ ಸೋದರ, ದುಡಿಮೆ ಬೆವರ ಬಗೆಗೆ

ಅತಿ ಭೋಗದ ಸುಖ ಸ್ವಪ್ನಕೆ ಸಮಯವಿಲ್ಲವೆನಗೆ

ನೋವೀಯುವ ನೇಗಿಲದೇ ಬಯಕೆ ಭೂಮಿಗೆ”

ಇಂತ ಸಾತ್ವಿಕ ಸಮಾಜವಾದೀ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ಕವಿ ಇಡೀ ಸಮಾಜವನ್ನೇ ಇಂತ ಪ್ರೀತಿಯ ಎರಕದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ರೂಪಿಸಲು, ನಿರೂಪಿಸಲು ಹಾರೈಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಕಾಣೈಗೂ, ಇರವಿಗೂ ಈ ದೇಶದ ವಾಸ್ತವ ಚಳಿ ಬೆಸುಗೆಗಿಂತ ಬಿರುಕೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಕವಿಮನಸ್ಸು ತಲ್ಲಣಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಕಳವಳವನ್ನು ‘ಗಡಿನಾಡ ಗಾಂಧಿಯ ಭೆಟ್ಟಿ’ಯಲ್ಲಿ ಈಡರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇವ ಬಂದ / ಇವ ನೋಡಿದ/ ಇವ ನಡುಗಿದ

ಬದುಕು ಮತ್ತು ಬರಹಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಯಾವತ್ತೂ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕವಿ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ, ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ಸಜ್ಜನಿಕೆಯನ್ನು,

ಸೌಜನ್ಯವನ್ನು ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ನೈತಿಕ ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಎಚ್ಚರ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಕವಚಗಳಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ಎಂತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಸಂಯಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಆವೇಶ, ಆಕ್ರೋಶದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡದ ಕವಿ ಮಾತನ್ನೂ ಹಾಗೇ ಬಳಸಿದರು. ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೋವು ಮತ್ತು ಸಾಮುದಾಯಿಕ ನೋವುಗಳೆರಡನ್ನೂ ನುಂಗಿ ತಾವೇ ನವದು 'ನುಡಿ'ಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು 'ನಡೆ'ಯಲ್ಲಿ ಜೀವನಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದರು

ಭಾರತೀಯ ವೇದ, ಪುರಾಣ, ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಕ್ತಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅಲಿಯವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಕಾಣಿಸುವ ಪ್ರೌಢಿಮೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭೆ ಅನನ್ಯವಾದುದು. ಸಖಿತ್ತಾಗಿ ದೇಶೀ ನುಡಿಗಟ್ಟನ್ನು, ಉರ್ದುವಿನ ಪದಗುಚ್ಛಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಸುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ದೇವಯ್ಯ ಹರವೆ ಕಂಡು ಕೊಂಡಂತೆ, 'ಇವರ ಬಹುತೇಕ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ, ಸಂಕೇತ, ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಬಾರದಿರುವುದು, ಕವನದಲ್ಲಿ ಎತ್ತುವ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊನೆಯ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರೀಕರಿಸಿ ಹೇಳುವ ಪರಿಪಾಠ; ಪದಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಟ್ವಿಸ್ಟ್ ಮಾಡುವ ಗುಣ ಅಲಿಯವರ ದೌರ್ಬಲ್ಯವಾಗಿದೆ' ಎಂಬುದು ಸರಿ. ಆದರೆ ಅವರ ಉತ್ತಮ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತ ದುರ್ಬಲ ಅಂಶಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನೂ ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಸಮಾರೋಪ

ಅಲಿಯವರ ಕವಿತೆಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಾಗ ಇಂತಹ ಶಿಥಿಲತೆಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಸಾವಯವ ಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಬಂಧದ ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಡೆದ ಕಸುಬುಗಾರಿಕೆಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ದಾಖಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾವುಹೆಡೆ ಬಿಡಿಸಿದಾಗ, ಗಾಳಿಮರ, ಲೋಕವೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ತಮಸಾ ನದಿ, ಎಡಬಲದಿ, ಹೆಸರಬಳ್ಳಿ ಪುಷ್ಪವತಿ, ಕಾಮಿ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಕಥೆ ಮೊದಲಾದ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಅಕಬರ ಅಲಿ-ಜೀವನಸಾಹಿತ್ಯ-1992 ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆ
ವಿಷ್ಣು ನಾಯಕ ಕ್ವಾಲಿಟಿ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಅಂಕೋಲಾ.
2. ಅಕಬರ ಅಲಿ ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯ ವೈದ್ಯವಾರ್ತಾ ಪ್ರಕಾಶನ ಪ್ರಸರಾಂಗ-2006
ಸಂಪಾದನೆ-ಅಕಬರ ಅಲಿ.